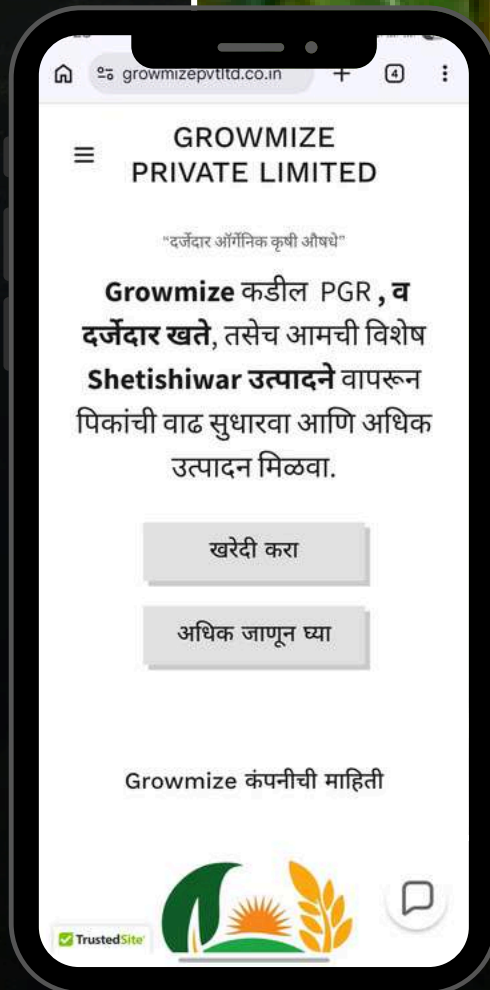

रुस पिकाची माहिती

www.growmizepvtltd.co.in

- ऊस हे एक महत्त्वाचे नगदी पीक आहे.
- भारतात साखर उत्पादनासाठी ऊस लागवड केली जाते.
- ऊसापासून साखर, गूळ आणि इथेनॉल तयार केले जाते.
- महाराष्ट्रात ऊस मोठ्या प्रमाणावर घेतला जातो.

हवामान

- ऊस हे एक महत्त्वाचे नगदी पीक आहे.
- भारतात साखर उत्पादनासाठी ऊस लागवड केली जाते.
- ऊसापासून साखर, गूळ आणि इथेनॉल तयार केले जाते.
- महाराष्ट्रात ऊस मोठ्या प्रमाणावर घेतला जातो.

जमीन (माती)

- सुपीक आणि चांगली निचरा असलेली जमीन योग्य.
- काळी व गाळाची जमीन ऊसासाठी उत्तम.

लागवड हंगाम

- आडसाली लागवड – जून ते जुलै
- प्री-सीझनल लागवड – ऑक्टोबर ते नोव्हेंबर
- सुरू लागवड (रब्बी) – जानेवारी ते फेब्रुवारी

वाण (Varieties)

Co-86032 (निरा)

- CoM-0265
- Co-0238
- Co-8014
- Co-94012
- VSI-434
- Co-92005

बीज प्रक्रिया

- कोरो-100 =100 ML
- फंगी प्लस=100 GM
- स्पीड प्लस=250 ML
- ग्रोस्टिक=50 ML

-टिपरे औषधाच्या द्रावणामध्ये १० मिनिटे बुडवून ठेवून त्यानंतर सावलीमध्ये सुकवून घेऊन लागवडीसाठी वापरावे.

-तणनाशकाची फवारणी झाल्यानंतरच्या पुढच्या पाण्याला कोराजेन 6 मि.ली. प्रति पंप किंवा कोरो-100 1 मि.ली. प्रति 1 लिटर पाणी या प्रमाणे ड्रेचिंग करावे.

लागवड पद्धत

- लागवडीसाठी निरोगी ऊस कांड्या वापरतात.
- साधारण जानेवारी ते मार्च किंवा जून ते जुलै लागवड.
- ओळीतील अंतर साधारण 90-120 सेमी ठेवतात.

खत व पाणी व्यवस्थापन

- शेणखत आणि रासायनिक खतांचा वापर.
- नियमित पाणी देणे आवश्यक. ठिबक सिंचन पद्धत फायदेशीर ठरते

खत व्यवस्थापन- बेसल डोस

- 10:26:26/9:24:24=100 किलो
- युरिया =50 किलो
- निंबोळी =50 किलो
- रूट झोन=500 ग्रॅम प्रति एकर
- “100% उगवण झाल्यानंतर तणनाशकाची फवारणी घ्यावी.”
- “कीटकनाशकाचे ड्रेचिंग केल्यानंतर पिकाची 80-90% उगवण झाल्यानंतर पिकाला खताचा डोस द्यावा.”

ऊस खत व फवारणी व्यवस्थापन (चार्ट)

ड्रेन्चिंग (Drenching)

घटक	प्रमाण
19:19:19	2 kg
14:48:00	3 kg/एकर
MgSO ₄	8 kg/एकर
कार्बोशाइन	1 लि
फुलग्रो	250 gm
ग्रीस्टिक	100 ml/एकर

फवारणी (Spraying) – लागवडीनंतर 15 दिवसांनी

घटक	प्रमाण
19:19:19	5 gm/लिटर
स्पीड प्लस	आवश्यकतेनुसार
ग्रीस्टिक	50 ml/एकर

पहिला डोस (First Dose)

<u>घटक</u>	<u>प्रमाण</u>
18:46:00	50 kg
युरिया	50 kg
रूटडोन	1 kg/एकर
9:24:24	1 बैग

दुसरे ड्रेन्चिंग (Second Drenching)

<u>घटक</u>	<u>प्रमाण</u>
13:40:13	4 kg
IBA	5 gm/एकर
ग्रोवेल	1 kg
ग्रो अप	500 gm
ग्रोस्टिक	100 ml

दुसरी फवारणी

<u>घटक</u>	<u>प्रमाण</u>
12:61:00	1 kg
ग्रो ग्रीन	500 ml
मायक्रोन्यूट्रिएंट	250 gm
ग्रोस्टिक	50 ml

मोठी वाढ (Grand Growth Stage)

<u>घटक</u>	<u>प्रमाण</u>
10:26:26	2 बॅग
युरिया	1 बॅग
पोटॅश	2 बॅग
मायक्रोन्यूट्रिएंट	10 kg
ग्रोसिल	1 kg/एकर

60 दिवसांनंतर (Water Soluble)

<u>घटक</u>	<u>प्रमाण</u>
13:40:13	5 kg
10:54:10	3 kg
ग्री अप	1 kg/एकर

ऊस पिकातील प्रमुख किडी व नियंत्रण

1. अर्ली शूट बोअरर (Early Shoot Borer – Chilo infuscatellus)

1-3 महिन्यांच्या पिकावर हल्ला
डेड हार्ट (मध्य कोंब सुकणे) दिसते

नियंत्रण:

क्लोरेंट्रानिलिप्रोल 18.5 SC

फिप्रोनिल 5% SC

कार्बोफ्युरान 3G (मातीमध्ये वापर)

2. टॉप बोअरर (Top Borer – Scirpophaga excerptalis)

वरच्या भागावर हल्ला

बंची टॉप लक्षण

नियंत्रण:

क्लोरेंट्रानिलिप्रोल

कारटॅप हायड्रोक्लोराईड

ट्रायकोग्रामा (जैविक नियंत्रण)

3. इंटरनोड बोअरर (Internode Borer – Chilo sacchariphagus indicus)

ऊसाच्या गाठीमध्ये छिद्र करतो
वजन व साखर प्रमाण कमी होते

नियंत्रण:

स्पिनोसॅड 45 SC

क्लोरपायरीफॉस 20 EC

ट्रायकोग्रामा सोडणे

4. रूट बोअरर (Root Borer – Emmalocera depressella)

मुळे व खालचा भाग खातो

नियंत्रण:

फिप्रोनिल ग्रॅन्युल्स मातीमध्ये

क्लोरपायरीफॉस ड्रेंचिंग

5. पायरीला (Sugarcane Pyrilla – Pyrilla perpusilla)

पानांमधील रस शोषण

पाने पिवळी व कोरडी होतात

नियंत्रण:

इमिडाक्लोप्रिड 17.8 SL

थायामेथॉक्साम 25 WG

जैविक: Epiricania melanoleuca

3. इंटरनोड बोअरर (Internode Borer – Chilo sacchariphagus indicus)

ऊसाच्या गाठीमध्ये छिद्र करतो
वजन व साखर प्रमाण कमी होते

नियंत्रण:

स्पिनोसॅड 45 SC

क्लोरपायरीफॉस 20 EC

ट्रायकोग्रामा सोडणे

4. रूट बोअरर (Root Borer – Emmalocera depressella)

मुळे व खालचा भाग खातो

नियंत्रण:

फिप्रोनिल ग्रॅन्युल्स मातीमध्ये

क्लोरपायरीफॉस ड्रेंचिंग

5. पायरीला (Sugarcane Pyrilla – Pyrilla perpusilla)

पानांमधील रस शोषण

पाने पिवळी व कोरडी होतात

नियंत्रण:

इमिडाक्लोप्रिड 17.8 SL

थायामेथॉक्साम 25 WG

जैविक: Epiricania melanoleuca

6. पांढरे अळ्या (White Grubs – *Holotrichia spp.*)

मुळे खातात

झाड कोमेजते

नियंत्रण:

क्लोरपायरीफॉस

इमिडाक्लोप्रिड मातीमध्ये

लाईट ट्रॅप वापर

7. स्केल किड (Scale Insect – *Melanaspis glomerata*)

खोडावर रस शोषण

झाड कमजोर होते

नियंत्रण:

मॅलाथियॉन 50 EC

डायमेथोएट 30 EC

ऊस पिकातील प्रमुख रोग व नियंत्रण-

1. रेड रॉट (Red Rot – Colletotrichum falcatum)

- 🚩 ऊसाचा सर्वात धोकादायक रोग

लक्षणे:

- खोड आतून लाल रंगाचे व पांढरे ठिपके दिसतात
- वास येतो
- पाने वरून सुकतात
- नियंत्रण:
- प्रतिकारक्षम जाती वापराव्यात
- बेणे (setts) कार्बेन्डाझिमने प्रक्रिया करावीत
- बाधित ऊस काढून नष्ट करावा

2. स्मट (Smut – Sporisorium scitamineum)

लक्षणे:

- वरच्या टोकाला काळी चाबकासारखी रचना दिसते
- ऊस बारीक व कमजोर होतो

नियंत्रण:

- गरम पाण्याने बेणे प्रक्रिया
- रोगमुक्त बेणे वापरावे
- बाधित झाडे काढून टाकावीत

3. विल्ट (Wilt – Fusarium spp.)

लक्षणे:

- पाने पिवळी पडून सुकतात
- ऊस आटतो

नियंत्रण:

- पीक फेरपालट (crop rotation)
- पाण्याचा निचरा चांगला ठेवावा
- प्रतिकारक्षम जाती वापराव्यात

4. गवताळ वाढ रोग (Grassy Shoot Disease)

☞ हा रोग फायटोप्लाझ्मामुळे होतो

लक्षणे:

- जास्त फुटवे (गवतासारखा दिसतो)
- पाने बारीक, फिकट रंगाची
- ऊस तयार होत नाही

नियंत्रण:

- निरोगी बेणे वापरावे
- गरम पाण्याने प्रक्रिया
- रसशोषक किड नियंत्रण (इमिडाक्लोप्रिड फवारणी)

5. पोख्का बोईंग (Pokkah Boeng – Fusarium moniliforme)

लक्षणः

- पाने वाकडी-तिकडी होतात
- वरचा भाग कुजतो

नियंत्रणः

- कार्बेन्डाझिम / मॅन्कोझेब फवारणी
- शेत स्वच्छ ठेवावे

6. रस्ट (Rust – Puccinia melanocephala)

लक्षणः

- पानांवर तपकिरी/केशरी डाग
- प्रकाशसंश्लेषण कमी होते

नियंत्रणः

- प्रतिकारक्षम जाती वापराव्यात
- प्रोपिकोनाझोल / मॅन्कोझेब फवारणी

ऊस कापणी (Harvesting of Sugarcane)

कापणीची योग्य वेळ

ऊस पिक साधारण 10–18 महिन्यांत तयार होते (जातीनुसार फरक)

कापणीची योग्य वेळ:

खोड पूर्णपणे पक्व (mature) झालेले असावे

पाने पिवळी पडू लागतात

गोडवा (साखरेचे प्रमाण) जास्त असते

पिक तयार झाल्याची लक्षणे

खोड कडक व चमकदार दिसते

वरची वाढ कमी होते

खालची पाने सुकतात

गाठी (nodes) स्पष्ट दिसतात

कापणीची पद्धत

ऊस जमिनीच्या अगदी खालील भागातून कापावा
वरचा कोवळा भाग (top) काढून टाकावा
पाने (trash) वेगळी करावी
स्वच्छ व सरळ कांड्या ठेवाव्यात

🚜 कापणीचे प्रकार

हाताने कापणी (Manual harvesting): विळ्याने कापणी
यांत्रिक कापणी (Mechanical harvesting): हार्वेस्टर मशीनद्वारे

ऊसाचे उत्पादन (Yield of Sugarcane)

सरासरी उत्पादन

भारतात ऊसाचे सरासरी उत्पादन:

👉 60 ते 80 टन प्रति हेक्टर

चांगल्या व्यवस्थापनाखाली:

👉 100 ते 150 टन प्रति हेक्टर

प्रगत शेतकऱ्यांकडे:

👉 150+ टन प्रति हेक्टर देखील मिळू शकते

🌱 ऊस पिकाचे फायदे (थोडक्यात)

💰 नगदी पीक – चांगले व स्थिर उत्पन्न

🏭 उद्योगासाठी महत्त्वाचे – साखर, गूळ, इथेनॉल

🔄 रेटून पीक – एकदाच लागवड, अनेक वेळा उत्पादन

👷 रोजगार निर्मिती – मजुरांना काम मिळते

🌱 उपउत्पादनांचा उपयोग – चारा, खत, बर्गस

🌍 पर्यावरणासाठी उपयोगी – इथेनॉल उत्पादन

धन्यवाद

Grow with Purpose

www.growmizepvtltd.co.in

@growmize Private Limited